

КАЇН І ЙОГО СПАДЩИНА

Біблійні тексти для дослідження:

Бут. 4; Євр. 11:4; Михея 6:7;
Ісаї 1:11; 1 Кор. 10:13;
1 Івана 3:12; Бут. 5; 6:1–5.

Пам'ятний вірш:

«Отож, коли ти добре робитимеш, то підіймеш обличчя своє, а коли недобре, то в дверях гріх підстерігає. І до тебе його пожадання, а ти мусиш над ним панувати» (Бут. 4:7).

У книзі Буття відразу після гріхопадіння, а потім вигнання Адама та Єви з Едену, описуються народження і смерті, і всі вони – на виконання Божих пророцтв у попередньому розділі. Як паралельні розділи, Бут. 3 і 4 містять багато спільних тем і слів: описи гріха (3:6–8; пор. з 4:8), прокляття від *адамів*, «землі» (3:17, пор. з 4:11) і вигнання (3:24, пор. з 4:12, 16).

Мета цих паралелей – підкреслити виконання пророцтв, даних Богом Адаму і Єві після гріхопадіння. Перша подія після вигнання Адама сповнена надії: народження первістка, у якому Єва бачить виконання обітниць, почутої нею в пророцтві про Месію (3:15). Вона вважала, що її первісток є обіцяним Месією.

Подальші події: злочин Каїна, злочин Ламеха, скорочення тривалості життя і зло, що примножується, – усе це виконання прокляття, записаного в Бут. 3.

Однак навіть у цьому разі надія не втрачена.

КАЇН І АВЕЛЬ

Прочитайте Бут. 4:1, 2. Що ми дізнаємося з уривка про народження цих двох братів? _____

Перша подія, описана біблійним автором відразу після вигнання Адама з Еденського саду, – народження дитини. У староєврейському вислові в Бут. 4:1 слово «Господь» (*Ягве*) безпосередньо пов'язане зі словом «людина», про що свідчить буквальний переклад: «Набула чоловіка від Господа». У деяких біблійних перекладах ця фраза записана так: «Народила я дитину чоловічої статі – Господа».

Буквальний переклад передбачає, що Єва пам'ятає пророцтво про Месію з Бут. 3:15 і вірить, що народила свого Спасителя, Господа. «Прихід Спасителя був провіщений ще в Едені. Коли Адам і Єва вперше почули цю обітницю, вони очікували її скорого виконання. Наші прабадьки раділи народженню свого первістка, сподіваючись, що він стане Визволителем» (Е. Уайт. Бажання віків. С. 31).

Фактично більша частина четвертого розділу Буття присвячена Каїну. Він не лише первісток, син, якому майже «поклонялися» батьки; з діалогу двох братів у цьому розділі записані лише слова Каїна. Єва схвильовано висловлюється про народження Каїна, проте нічого не говорить про народження Авеля, принаймні нічого, зазначеного в тексті, на відміну від народження Каїна. Автор просто повідомляє, що «далі вона породила» (4:2).

Саме ім'я Каїн походить від єврейського дієслова *канá*, що означає «набувати», «заволодіти» чимось дорогоцінним і могутнім. З іншого боку, єврейське ім'я *Хевель* (Авель) означає «пара» (Псал. 62:10) і «подув вітру» (Псал. 144:4, переклад Р. Турконяка), тобто невловимість, порожнеча, відсутність матерії. Це ж слово *хевель* неодноразово використано в книзі Еклезіяста для позначення «марноти». Ми не маємо можливості вдаватися в подробиці цих коротких текстів, але ідея полягає в тому, що Адам і Єва пов'язували свою надію лише з Каїном, оскільки вірили: він, а не його брат, був обіцямим Месією.

Які речі в житті справді є хевелем, проте ми ставимося до них так, начебто вони мають значно більше значен-

ня? Чому так важливо бачити різницю між значущим і другорядним?

Понеділок, 11 квітня

ДВА ЖЕРТВОПРИНОШЕННЯ

Контраст між Каїном і Авелем, відображений в їхніх іменах, стосувався не лише їхніх особистостей; він також виявлявся в їхніх видах діяльності. Каїн займався землеробством, що вимагає важкої фізичної праці, а Авель був «пастух отари» (Бут. 4:2); ця діяльність передбачала чуйність і милосердя.

Хоч Каїн був землеробом, а Авель – пастухом овець, ці різні види діяльності не пояснюють природу двох жертвоприношень (плоди землі від Каїна й вівця від Авеля); вони пояснюють дві різні психологічні позиції, два способи мислення, пов'язані з цими двома приношеннями: Каїн працював, щоб «отримати» плоди, які виростять, тоді як Авель намагався «зберегти» вівцю, яку отримав.

Прочитайте Бут. 4:1–5 і Євр. 11:4. Чому Бог прийняв жертву Авеля й відкинув приношення Каїна? Як нам зрозуміти, що тут сталося?

«Без пролиття крові не могло бути прощення гріхів. Тому принесення в жертву перворідних отари було виявом їхньої [Каїна й Авеля] віри в кров Христа як обітованого Спасителя. Вони також мали приносити Господеві перші плоди землі як подячну жертву» (Е. Уайт. Патріархи і пророки. С. 71).

Тимчасом як Авель виконав Божі вказівки й приніс плоди землі, а також тваринну жертву цілопалення, Каїн цього не зробив. Він не приніс у жертву тварину, а тільки зробив приношення «від плоду землі». Це був акт відкритої непокори, на відміну від позиції його брата. Цю історію часто розглядають як класичний випадок спасіння через віру (Авель і його кровна жертва) на противагу спробі заслужити спасіння ділами (Каїн і його плоди землі).

Хоч приношення, безумовно, мали духовне значення, вони не мали жодних магічних властивостей. Вони завжди були просто символами, образами, що вказують на Бога, Котрий забезпечував грішника не лише їжею, а й дарував йому викуплення.

Прочитайте Михея 6:7 і Ісаї 1:11. Як ми можемо застосувати принцип, відображений у цих текстах, у нашому житті та поклонінні?

ЗЛОЧИН

Прочитайте Бут. 4:3–8. Що призвело Каїна до вбивства брата? Див. також 1 Івана 3:12. _____

Реакція Каїна двояка: «І сильно розгнівався Каїн, і обличчя його похилилось» (4:5). Очевидно, гнів Каїна був спрямований проти Бога й проти Авеля. Каїн був злий на Бога, вважаючи, що став жертвою несправедливості, а також злився й на Авеля, бо заздрив йому. З якої причини заздрив? Просто через жертвоприношення Авеля? Звісно, за лаштунками відбувалося щось більше, ніж те, що відкрито в наведених кількох текстах. Хай там як, та Каїн був пригнічений, оскільки його приношення не було прийняте.

Два Божих запитання в Бут. 4:6 пов'язані з двома станами Каїна. Зверніть увагу: Господь не звинувачує Каїна. Як і у випадку з Адамом, Він ставить запитання не тому, що не знає відповідей, а тому, що бажає спонукати Каїна досліджувати своє серце і зрозуміти причину свого стану. Як завжди, Господь прагне викупити Свій грішний народ, навіть коли люди відкрито підводять Його. Поставивши запитання Каїну, Бог дає йому поради.

По-перше, Він спонукає Каїна «добре робити», чинити правильно. Це заклик до покаяння і зміни своєї позиції. Бог обіцяє Каїну, що він буде «прийнятий» і прощений. Господь запевняє, що може прийняти його, але це має бути зроблено на умовах Бога, а не Каїна.

З іншого боку, «а коли недобре, то в дверях гріх підстерігає. І до тебе його пожадання, а ти мусиш над ним панувати» (вірш 7). Божа порада розкрила корінь гріха, котрий у самому Каїні. Тут Господь знову дає пораду Каїну, прагнучи спрямувати його на правильний шлях.

Друга порада Бога стосується ставлення до гріха, який лежить біля дверей і «до тебе його пожадання». Господь рекомендує самоконтроль: «А ти мусиш над ним панувати». Цей самий принцип озвучений у Посланні Якова, коли апостол пояснює, що «кожний випробовується власною пожадливістю, що затягує і вловлює» (Якова 1:14). Євангеліє дає нам обітницю не лише про прощення гріха, а й про перемогу над ним (див. 1 Кор. 10:13).

Зрештою, Каїну не було кого звинувачувати у своєму гріху, окрім себе. Чи не так зазвичай відбувається й у нашому житті?

Що ця сумна історія повідомляє про свободу волі й про те, що Бог не змушує нас до послуху?

Середа, 13 квітня

ПОКАРАННЯ КАЇНА

Прочитайте Бут. 4:9–16. Чому Бог ставить запитання: «Де Авель, твій брат?» Який зв'язок між гріхом Каїна і тим, що він став «мандрівником та заволокою... на землі» (вірш 12)? _____

Запитання Бога до Каїна перегукується з Його запитанням до Адама в Едені: «Де ти?»

Каїн, однак, не визнає свого гріха; він заперечує факт скоєного злочину («Чи я сторож брата свого?»), чого не робив Адам, хоч і намагався перекласти вину на інших. А Каїн відкрито заперечує, кидаючи виклик Богу. Поставивши третє запитання: «Що ти зробив?», Господь навіть не чекає відповіді. Він нагадує Каїну, що знає все, адже голос крові Авеля «взиває» до Нього «з землі» (вірш 10), – цей образ означає, що Бог знає про вбивство й відреагує на нього. Авель перебуває в землі – у цьому ми бачимо безпосередній взаємозв'язок із гріхопадінням і Божим вирокom Адаму (див. 3:19).

Прочитайте Бут. 4:14. Що означають слова Каїна «я буду ховатись від лица Твого»? _____

Кров Авеля була пролита на землю, саме тому тепер земля була проклята (вірш 12). Унаслідок цього Каїн змушений стати «заволокою» далеко від Бога. Тільки почувши Божий вирок, Каїн визнає значення Божої присутності, тому що без Нього побоюється за своє життя. Навіть після безжального вбивства Каїном свого брата й непокірності вбивці, Господь, як і раніше, виявляє до нього милосердя. Навіть попри те, що «вийшов Каїн з-перед лица Господнього» (вірш 16), Він усе ж таки надав йому певного захисту. Біблія не повідомляє, що це був за «знак» (вірш 15), але яким би не був, він з'явився лише з Божої ласки до нього.

Каїн сказав: «Я буду ховатися від лица Твого» (Бут. 4:14).

Та чи можливо це? У чому трагедія такої ситуації? Назвіть єдиний спосіб, у який ми, грішники, можемо уникнути цієї ситуації?

ДЕГРАДАЦІЯ ЛЮДСТВА

Прочитайте Бут. 4:17–24. Якою була спадщина Каїна? Як злочин Каїна відкрив шлях дедалі більшому беззаконню людства?

Прапраправнук Каїна, Ламех, посилається на злочин Каїна в контексті власного злодіяння. Порівняння між злочинами Каїна і Ламеха повчальне. Тимчасом як Каїн замовчує свій єдиний записаний злочин, Ламех, схоже, вихваляється своїм, висловлюючи це в пісні (вірші 23, 24). Тимчасом як Каїн у розмові з Господом натякає на Його милість до нього, Ламех узагалі не згадує про неї. Тимчасом як Каїн «буде усемеро пімщений», Ламех вважає, що він буде «пімщений» «у сімдесятеро й семеро» (вірш 24). Це свідчить, що він добре обізнаний щодо своєї винності.

Крім того, Каїн моногамний (вірш 17), а Ламех запроваджує полігамію, оскільки в Біблії конкретно сказано, що він «взяв собі... дві жінки» (вірш 19). Це підсилення і звеличування зла, безумовно, вплине на подальші покоління каїнітів.

Відразу за цим випадком прояву зла в родині каїнітів біблійний текст описує нову подію, що протидіє каїнітській тенденції. «І пізнав Адам ще свою жінку» (вірш 25), унаслідок чого народився Сиф; цим ім'ям Єва хотіла сказати, що Бог поклав «інше насіння» замість Авеля.

Фактично історія імені Сиф передує Авелю. Ім'я Сиф походить від давньоєврейського дієслова *шйт*, «покласти» (3:15), яким вводиться пророцтво про Месію. Насіння, від якого походить Месія, буде передане по лінії сифітів. Отже, у біблійному тексті зроблений запис про месіанську лінію, що починається із Сифа (5:3), містить Еноха (5:21), Метушалаха й закінчується Ноєм (6:8).

Фраза «Божі сини» (6:2) стосується лінії Сифа, оскільки вони були покликані зберігати істину про Бога. З іншого боку, вислів «людські дочки» (6:2), вочевидь, має негативний відтінок. Саме під впливом цих «людських дочок» Божі сини «взяли собі жінок із усіх, яких вибрали» (6:2), що вказує на неправильний напрямок, у якому йшло людство.

Прочитайте Бут. 6:1–5. Яке переконливе свідчення про розбещення! Чому ми повинні робити все можливе, щоб з Божою силою викоринити гріх зі свого життя?

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Фраза, що повторюється: «І ходив Енох з Богом» (5:22, 24) означає близьке щоденне спілкування з Господом. Особисті взаємини Еноха з Богом були настільки особливими, що «забрав його Бог» живим до Себе (вірш 24). Ця остання фраза, однак, є унікальною в генеалогії Адама й не підтримує ідеї про негайний перехід до загробного життя в раю тих, хто «ходить з Богом». Зверніть увагу на те, що Ной також ходив з Богом (6:9), але він помер, як і всі інші люди, зокрема Адам і Метушалах. Слід зазначити, що Біблія не наводить жодних причин для обґрунтування цієї особливої милості. «Енох став проповідником праведності, розповідаючи людям про те, що відкрив йому Бог. Богобоязливі люди прагнули спілкування із цим святим мужем, щоб вислухати його повчання й помолитися з ним. Він звершував також громадське служіння, несучи Божу вістку всім, хто прислухався до слів застереження. Він трудився не тільки для сифітів. У землі, куди пішов Каїн, аби сховатися від Господа, Божий пророк також розповідав про чудові події, які бачив у видіннях. «Ось, — говорив він, — прийшов Господь з десятками тисяч Своїх святих ангелів, щоб учинити суд над усіма й звинуватити кожную душу в усіх вчинках їхньої безбожності» (Юди 14, 15)» (Е. Уайт. Патріархи і пророки. С. 86).

Запитання для роздумів:

1. Чому Каїн убив свого брата? Прочитайте коментар Елі Візеля: «Чому він це зробив? Можливо, хотів залишитися один: єдина дитина, а після смерті батьків – єдиний чоловік. Один, як Бог, і, можливо, один на місці Бога ...Каїн убив, щоб стати Богом... Будь-яка людина, котра вважає себе Богом, урешті-решт стає вбивцею інших» (*Elie Wiesel. Messengers of God: Biblical Portraits and Legends (New York: Random House. 1976). P. 58*). Наскільки ми повинні бути обережними, щоб не відобразити позиції Каїна?
2. Порівняйте тривалість життя людей до і після потопу (Бут. 5 і 11). Як ми можемо пояснити таке скорочення тривалості життя людини? Як таке виродження суперечить передумовам сучасного дарвінізму?

ПРОЩЕНИЙ ЗА ҐРАТАМИ

(частина 2)

Ендрю Мак-Чесні

Наступної суботи ув'язнений Матіас уже з усмішкою привітав Данте. Однак через кілька хвилин Матіас почав нервувати. Він розповів про своє дитинство й доросле життя, а також про багаторічну боротьбу із гріховними бажаннями.

– Я не відчуваю, що заподіяв комусь зло, – сказав він. – Вийшовши з в'язниці, я чинитиму те саме.

Матіас уважно подивився на Данте, чекаючи на його реакцію.

Данте розумів: Матіас його випробовує, щоб за його реакцією судити і про Бога.

Данте подумки помолився: «Ісусе, дай мені мудрості. Допоможи явити Твою благодать. Ти простив мене і можеш простити Матіаса».

Матіас, бачачи, що Данте зволікає з відповіддю, запитав:

– Що ти зробив би зі мною, якби спіймав на місці злочину? Данте спокійно відповів:

– Якщо Бог подарував мені благодать і спасіння, то може подарувати благодать і спасіння й тобі.

Матіас був шокований такою відповіддю.

– Ти мене не засуджуєш? – запитав він.

Розгорнувши Біблію, Данте прочитав:

– «Тож не роблю те добре, яке хочу, але те недобре, яке не хочу, – те роблю. Якщо ж я роблю те, чого не хочу, то вже не я це роблю, а той гріх, що живе в мені» (Римл. 7:19, 20). Ми часто помиляємося у своїх діях, – продовжив він. – Ми не робимо того, чого хочемо, і робимо те, чого не хочемо. Можливо, ти не відчуваєшся винним, бо безсилий контролювати свої дії?

Данте простягнув Матіасу Біблію і показав пальцем на Римл. 7:19, 20, а потім на Римл. 8:1, 2: «Тож нема тепер жодного осуду тим, які в Ісусі Христі ходять не за тілом, а за

Духом. Бо Закон Духа, тобто життя в Христі Ісусі, визволив тебе від закону гріха і смерті».

– Бог не засуджує тебе, – сказав Данте. – Він любить тебе і хоче допомогти. Ти можеш розпочати нове життя. Тобі потрібно просто дозволити Божому Духові змінити тебе.

На обличчі Матіаса відобразився глибокий смуток. Легко-важне ставлення і зневага зникли. Данте зрозумів, що Матіас уперше відчуває глибоке почуття вини. Відтоді все змінилося. Матіас перестав глузувати з Бога й Біблії.

«Ми почали вивчати Біблію, – згадує Данте. – Матіас більше не хотів залишатися таким, яким був, він вирішив перейти на бік Бога».

Сьогодні понад десять ув'язнених, зокрема й Матіас, щосуботи відвідують на території в'язниці біблійні заняття, організовані Данте та ще дев'ятьма студентами Адвентистського коледжу Сагунто. Ваші приношення на місію Суботньої школи допомагають адвентистським освітнім закладам у всьому світі навчати таких людей, як Данте, котрі діляться дорогоцінними обітницями про благодать і спасіння через Ісуса Христа.